

İNSAFA ÇAĞRI

011 Sonbaharında Zeytinburnu'nda yükselen üç gökdelen, binlerce yıllık bilgi ve kültür birikiminin, estetik duyusun muhteşem bir topografyaya nakşedilmesiyle ortaya çıkan İstanbul silüetini hoyrat bir biçimde bozmuştur. İstanbul'un ruhlara sinen gerçek saltanatı bu silüette saklıydı. İnsaf sınırlarını zorlayan bu manzara ile ilk defa karşılaşanların içinin sızlaması bu sebeptir.

Zaman zaman kendisine yöneltilen şuarsuz politikalara karşı bu silüet sabırla ve incelikle direniyordu. İstanbul çok şey gördü, çok şey yaşadı: Tek Parti devrinde üvey evlat olarak kaderine terk edildi. Menderes'in imar çalışmaları, akıl almaz yıkımlarla bir felakete döndü. Park Otel ve Gökkafes'e verilen izinlerle sınır tanımaz tamah ve yağma anlayışının önü açıldı. Nihayet Zeytinburnu'ndaki üç gökdelen son marifet olarak karşımıza çıktı.

Şeffaf bir kamusal tartışma ve bilgilendirme süreci işletilmeden, maharetle kimi hukukî kurullardan adeta kaçırılarak, birçok itiraza rağmen "aniden" karşımıza çıkarılan bu gökdelenler, İstanbul şehrinin sahipsizliğini gözler önüne sermiştir.

Fetih ile birlikte abidevî eserler ve gelip geçici ahşap binalarla İstanbul'a yeni kimliğini veren Osmanlılar, Ayasofya'nın yanına o nitelikte ve o güzellikte bir yapı koyana kadar yaklaşık iki yüzyıl beklediler. Haddini bilerek gelişen bu uzun kültürel-estetik yürüyüşün meyvesi Sultanahmet Külliyesi olmuştur. Böylelikle İstanbul benzersiz silüetinin son incisine de kavuşmuştur.

İstanbul'u diğer şehirlerden ayıran en büyük özelliği, üç denizi, geces ve gündüzü, tepeleri ve rüzgârları ile bakan gözlere bir yığın perspektif sunmasıdır. Bunu idrak edemeyenlerin ortaya çıkan durum karşısında "aslında her yerden gözükmüyor, fotoğraflar zumlanmış, pek yukarıdan çekilmiş" şeklinde bahaneler üretmeleri tam anlamıyla bir çaresizlik örneğidir.

“İnsaf dinin yarısıdır” derler. İnsaf, hakları doğru bir ölçü ile yerine getirmek ve muhafaza etmektir. Bir müteşebbis en kârlı olanı, en çoğunu, en büyüğünü herkesten fazla isteyebilir. Bunun gerçekleşmesi azmi ve telaşıyla, şehrin, mahallenin, komşunun, yoldan geçenin, temaşa eden gözlerin, topografyanın, çevrenin hakkını gözetmeyebilir. Şehrin eminleri olarak bunun yolunu açan Zeytinburnu Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesine tek kelime ile el-insaf diyoruz!

Sermayedarından kamu yöneticilerine, mesuliyeti olan herkesi insafa davet ediyoruz. Ululuk gösterin ve vicdanlarınıza kulak verin!

Yetki ve sorumluluk sahibi herkesi önlem almaya çağırıyoruz.

Önlem alınmazsa, meşhur mimar Le Corbusier’in Ahırkapı açıklarında bakıp çizdiği silüetin hemen altına hayranlıkla eklediği “Bu öyle zarif bir eser ki insanın bunu bir defa daha hayal bile etmesi imkânsız”, deyişinin anlamı kalmayacak.

Önlem alınmazsa, Mimar Sinan’ın “Muhteşem”, Yahya Kemal’in “Aziz”, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Huzur”lu, Abdülhak Şinasi Hisar’ın “İnce ve Nazlı”, Nazım Hikmet’in “Benzersiz”, Orhan Veli’nin “Efkarlı”, Necip Fazıl’ın “Canım” dediği İstanbul bu sıfatlarını kaybedecek.

Önlem alınmazsa, İstanbul için hiçbir fotoğrafçının eli bir daha deklanşöre gitmeyecek.

Yirminci yüzyılda kimliğine yapılan bütün müdahalelere rağmen İstanbul’un silueti korunabilmişti. Şimdi bu proje ve emsal oluşturması sebebiyle arkasından gelebilecek başka benzer projelerle İstanbul’un, yani hepimizin kimliği, varlığı, değeri açık bir tehlike ile karşı karşıyadır.

Artık buna dur diyoruz. Şuursuz, plansız, müzakeresiz, erdemsiz, kaba ve cahil şehir anlayışlarına karşı çıkıyoruz. Gelecek nesillerimiz “güzel manzaralar peşinde” koşsun istiyoruz. “Kubbe ve minarelerin yarattığı hayal âleminden konuş”sun istiyoruz. Hayranlık uyandıran, huzur veren İstanbul siluetini kalb-i selim ile idrak etsin istiyoruz.

Bir kez daha sorumluluk sahibi herkesi tarihi yarımadaya sahip çıkmaya çağırıyoruz.

İstanbul siluetini bozan üç gökdelen derhal yıkılsın! Benzer projeler durdurulsun! Tarihî şehirlerimiz hikmetle, doğrulukla ve adaletle korunsun, yönetilsin!

Koruyacağımız şey yalnızca siluet değil, ahlâkımız, namusumuz, varoluşumuz ve geleceğe dair umudumuzdur.